

Oddelek za filozofijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani
in projekt Heglova politična metafizika
vljudno vabita na serijo predavanj, ki jih bo imel

Dean Moyar

Univerza Johnsa Hopkinsa v Baltimoru (ZDA)

Heglova dedukcija pojma znanosti
(torek, 28. marca 2023 ob 19h, FF, pred. 426)

Ali je lahko umna volja zla?
(sreda, 29. marca 2023 ob 18h, Vodnikova domačija Center)

Realizem in idealizem v Heglovi
Fenomenologiji duba
(četrtek, 30. marca 2023 ob 19h, FF, pred. 325)

Predavanja bodo v angleščini

Dean Moyar je profesor filozofije na Univerzi Johnsa Hopkinsa v Baltimoru (ZDA), kjer poučuje od doktorata na Univerzi v Chicagu leta 2002. Objavil in uredil je številna dela s področja nemške klasične filozofije, še zlasti Hegla, in je avtor knjig *Hegel's Value: Justice as the Living Good* (2021) in *Hegel's Conscience* (2011). Trenutno pripravlja zbornik o Moby Dicku v okviru *Oxford Studies in Philosophy and Literature*.

Heglova dedukcija pojma znanosti // 28. marca 2023

V uvodu k Znanosti logike Hegel trdi, (1) da Logika ne more imeti predpostavk, in hkrati, (2) da je dedukcijo stališča Logike podal v Fenomenologiji duba. Medtem ko nekateri komentatorji menijo, da program Logike ne potrebuje fenomenološkega uvoda, sam dokazujem, da je strogo branje trditve o dedukcije osrednjega pomena za Heglovo filozofsko prizadevanje. V Kakšnem smislu je Fenomenologija nujna predpriprava za Logiko? In kakšna je dedukcija, ki jo podaja? Teza o dedukciji se naslanja na Kantovo transcendentalno dedukcijo kategorij v Kritiki čistega uma. Ključna trditev Kantove dedukcije je, da se enotnost samozavedanja in enotnost sveta objektov (kot pojavov) vzajemno pogojujeta. Ta temeljna struktura podaja dobro izhodišče za razumevanje Fenomenologije in njenega razmerja do Znanosti logike. Nazadnje lahko razmerje obrnemo in se vprašamo, ali Fenomenologija sploh potrebuje Logiko (in preostanek Enciklopedije), kolikor že sama po sebi uspešno izpelje celotni projekt.

Ali je lahko umna volja zla? // 29. marca 2023

Čeprav so zla dejanja vsakdanji del človeškega življenja, imamo hude težave pri razlagi zlega kot dejavnosti umnega bitja. Že Platon je v podobnem smislu zatrdil, da nihče ne dela slabega hote. Če sodimo umno in če rabimo voljo le tedaj, ko sledimo svojim sodbam, potem nismo zares mi, ko storimo nekaj zlega. Ta problem je pridobil posebno ostrino pri avtorjih nemške klasične filozofije, ki so pojmovali umno voljo v navezavi na svobodo in avtonomijo. Kant je bil primoran spremeniti svoje začetno stališče, da je samo moralna volja svobodna, saj na ta način ni bil več zmožen utemeljiti naše odgovornosti za zla dejanja. Fichte je v svojem idealizmu tesneje sledil Platonu, saj je po vsem sodeč zavračal samo možnost zavestno zle volje. Hegel je odprl prostor za zavestno zlo voljo, s tem ko je zlo navezal na človekovo občo dovzetnost za notranjost in subjektivno svobodo. Dejstvo, da je Hegel sposoben razložiti pojav zla, sicer nedvomno govori v prid njegovemu revolucionarnemu pojmovanju umnosti, vendar po mojem tudi naznanja krizo modernega subjekta. Čeprav se njegova teorija nagiba k reduktivni razlagi zla, obenem tudi kaže, da moderno življenje postavlja posameznike v položaj, ko niso več sposobni videti svojih napak in lastne hipokrizije.

Realizem in idealizem v Heglovi Fenomenologiji duba? // 30. marca 2023

Program Heglove Fenomenologije duba je v veliki meri zaznamovan z vprašanji, ki so se odprla s Fichtejevim utemeljevanjem transcendentalnega idealizma v devetdesetih letih. Fichte je priznaval, da je za običajno znanstveno stališče in za stališče delovanja neizogiben realizem glede zunanjih objektov. Vendar je bil obenem tudi prepričan, da je edino idealistični filozofski sistem sposoben utemeljiti to objektivnost na način, ki ohranja človekovo svobodo in moralnost. Fichte je menil, da je vse trditve o svetu in nas samih mogoče izpeljati iz prvega načela samopostavljajočega se jaza oz. intelektualnega zora. Čeprav je Hegel sprva zavračal Fichtejev pristop, je za potrebe uvoda v svoj sistem znanosti v Fenomenologiji uporabil in preoblikoval Fichtejevo metodo. Heglovo metodo samopreizkušanja upodob zavesti lahko razumemo kot sklepanje z realizma na idealizem na način, ki ohranja realistično razumevanje objektivnosti. Presenetljivo pa je, da na podlagi te metode Hegel tudi lažje vzpostavi povezavo med tistim, kar tvori temelj vse objektivnosti (jaz, absolutni pojmom), in moralno svobodo.